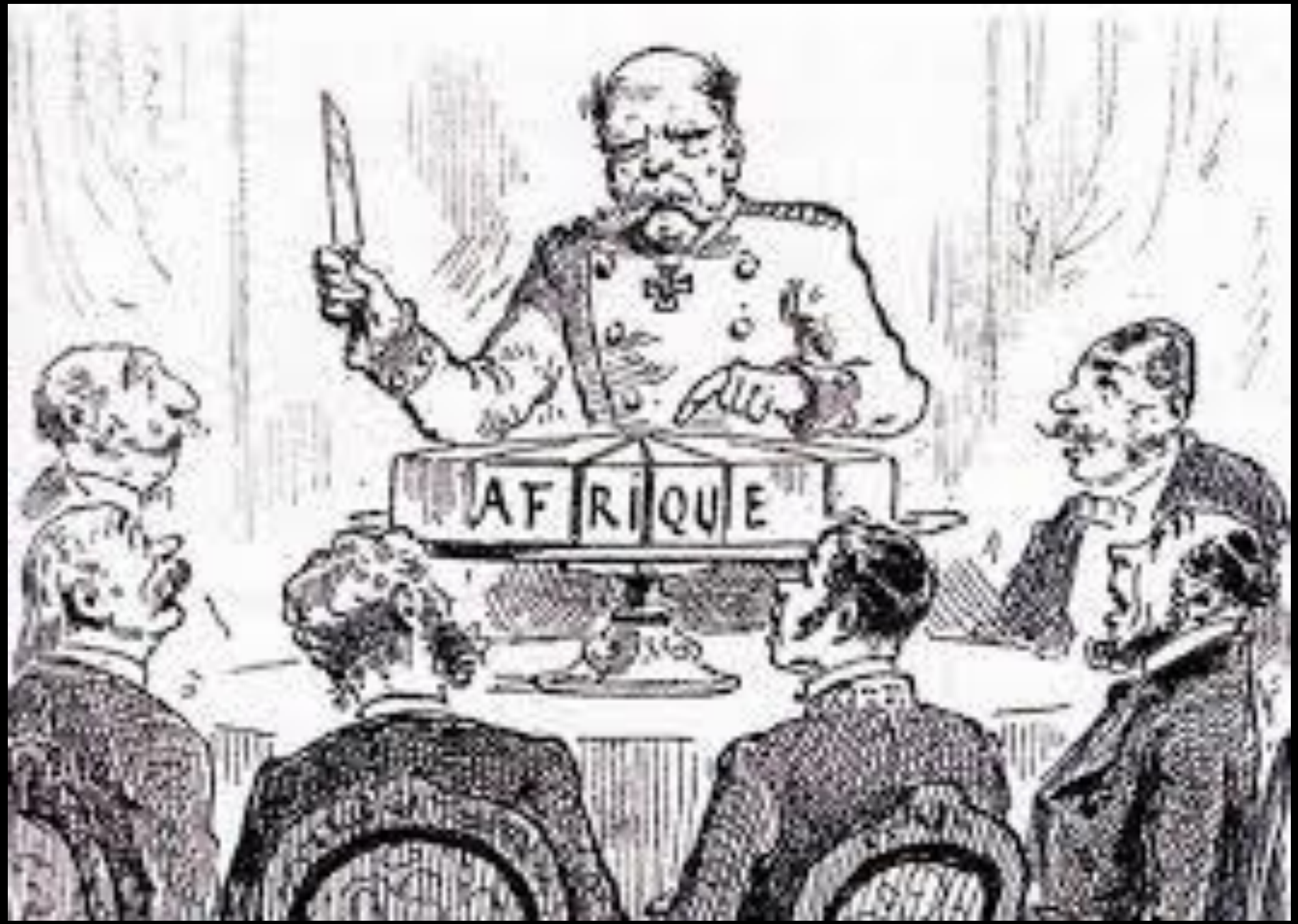

HET KONINKLIJK MUSEUM VOOR MIDDEN- AFRIKA

8.7.2021

Guido Gryseels
Algemeen Directeur

AFRICA museum

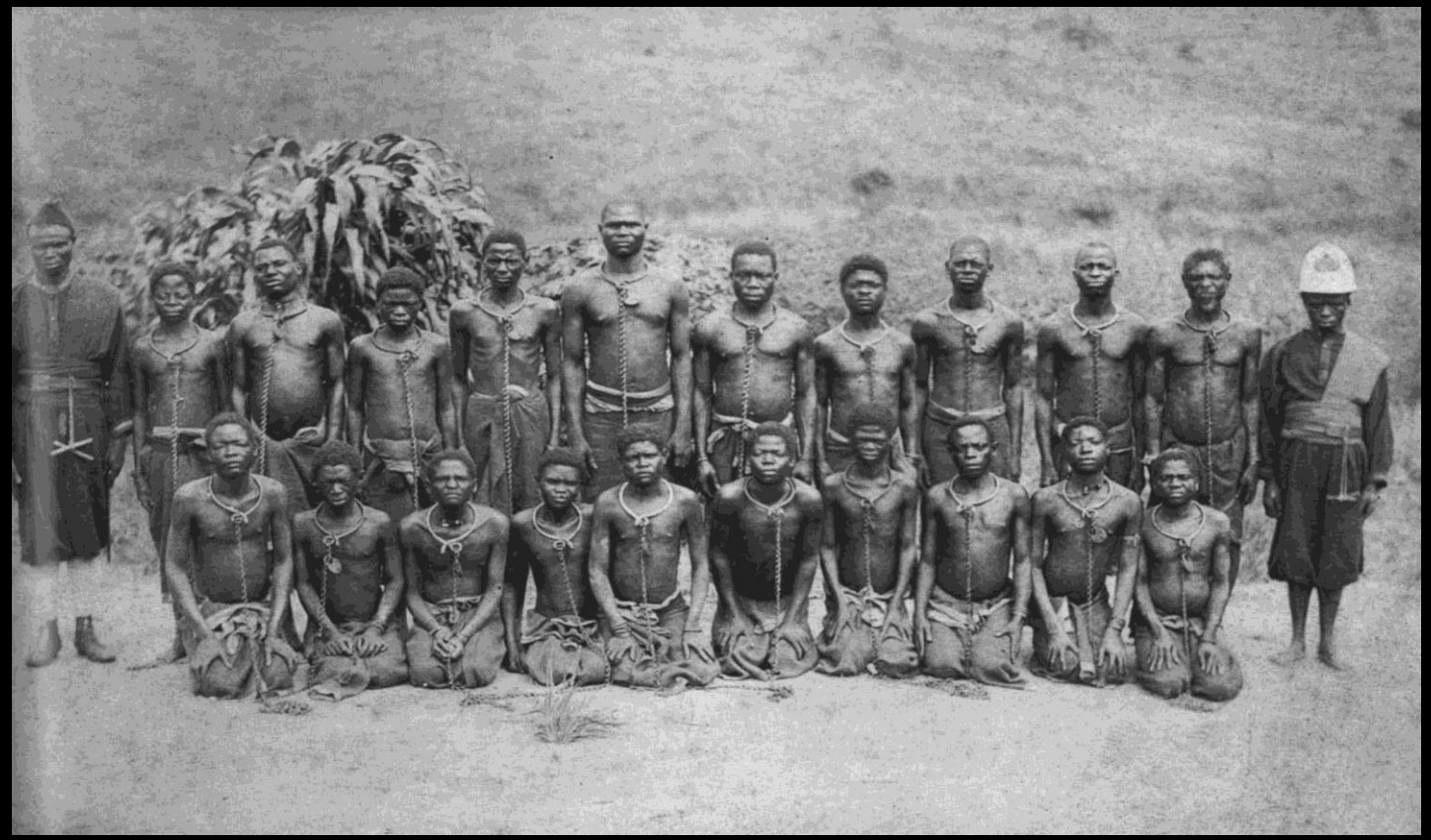

CONFERENTIE BERLIJN 1885

IN THE RUBBER COILS.

SCENE—*The Congo "Free" State.*

UELLE

SOUVENIR

DE

BRUXELLES-TERVUEREN

Village Congolais civilisé

dirigé par M. l'abbé Van Impe

MUSÉE DU CONGO – 1898

- ✓ 230 personeelsleden
- ✓ 80 wetenschappers
- ✓ 60 vrijwilligers
- ✓ 160 Afrikaanse stagiaires en doctorandi
- ✓ Budget van 17 mio euro / jaar

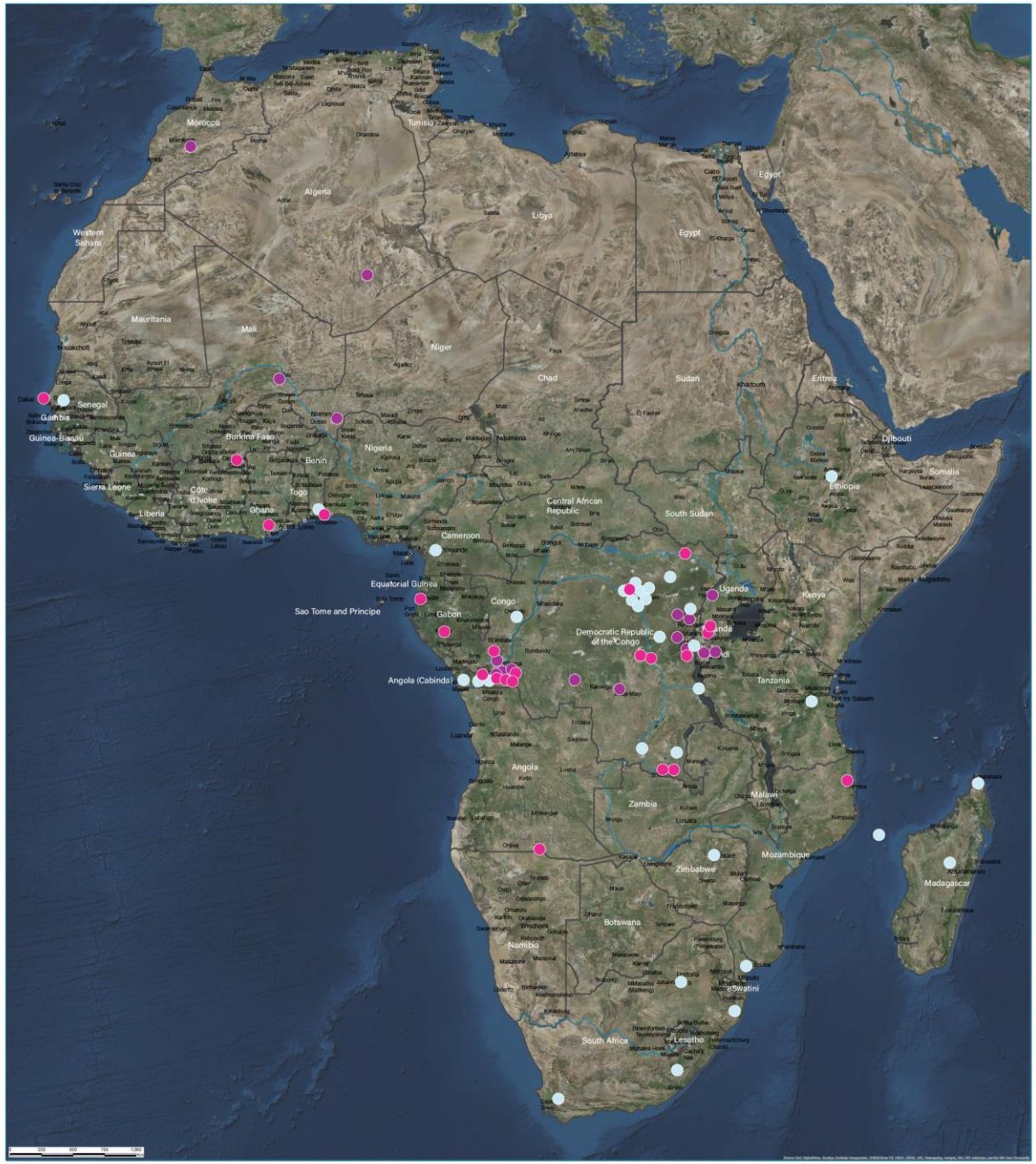
AFRICA museum

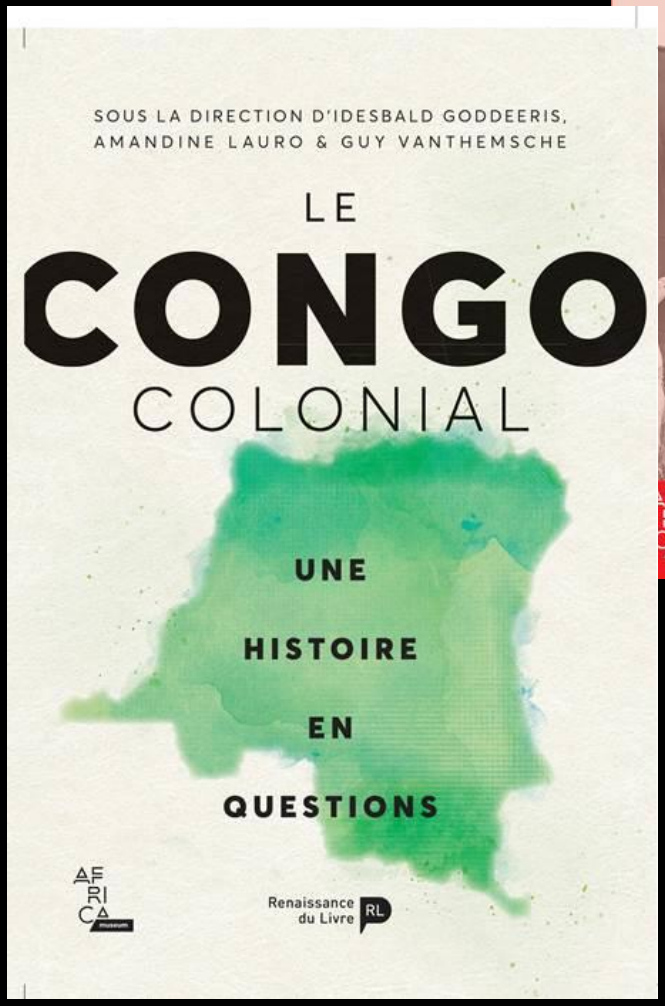
Enkele cijfers

- 125 000 etnografische objecten
- 9 000 muziekinstrumenten
- 10 000 000 zoölogische specimens
- 4 km archieven, waaronder archieven van H.M. Stanley
- 1 000 000 foto’s en films en 3 000 historische kaarten
- 80 000 tropische houtmonsters
- 15 000 gesteenten en mineralen
- 300 000 luchtfoto’s
- 35 000 kinderen in workshops
- Medewerking aan 30 tentoonstellingen / jaar

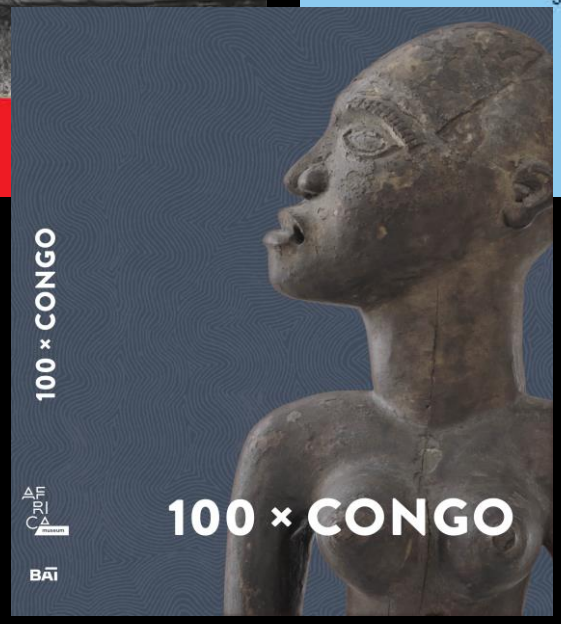
Het KMMA voert wetenschappelijk onderzoek uit in verschillende Afrikaanse landen

SOUS LA DIRECTION D'IDESBALD GODDEERIS,
AMANDINE LAURO & GUY VANTHEMSCHE
LE
CONGO
COLONIAL
UNE
HISTOIRE
EN
QUESTIONS
AFRICA museum
Renaissance du Livre RL

Studies in Social Sciences and Humanities
Vol. 179
L'INDÉPENDANCE DU CONGO
ET SES LENDEMAINS
Sous la direction d'Elikia M'Bokolo et Jacob Sabakinu Kivilu
30 JUIN 1960
INDEPENDANCE
DU CONGO

LA DÉCOLONISATION
DU CONGO BELGE
La gestion politique des vingt-quatre
derniers mois avant l'indépendance
Juillet 1958 - Juin 1960
AFRICA museum

100 × CONGO
AFRICA museum
BAI

ZANA MATHIEU ETAMBALA
VEROVERD
BEZET
GEKOLONISEERD
CONGO
1876-1914
sterck & de vreese

‘Artists in Residence’ Project

‘Journalists in Residence’ Project

‘Scientists in Residence’ Project

Africatube

Exit Congo (2001): oorsprong collecties

Het geheugen van Congo. De koloniale tijd (2005)

Indépendance! (2010)
Congolese verhalen over 50 jaar onafhankelijkheid
Betrokkenheid Source Communities

ETNOGRAFISCHE COLLECTIE (1/3)

119 789 etnografische voorwerpen
9 111 muziekinstrumenten
Samen 128 900 voorwerpen

ETNOGRAFISCHE COLLECTIE (2/3)

70% uit Centraal-Afrika

- 85 000 uit Congo
- 2 300 uit Rwanda
- 1 150 uit Burundi

ETNOGRAFISCHE COLLECTIE (3/3)

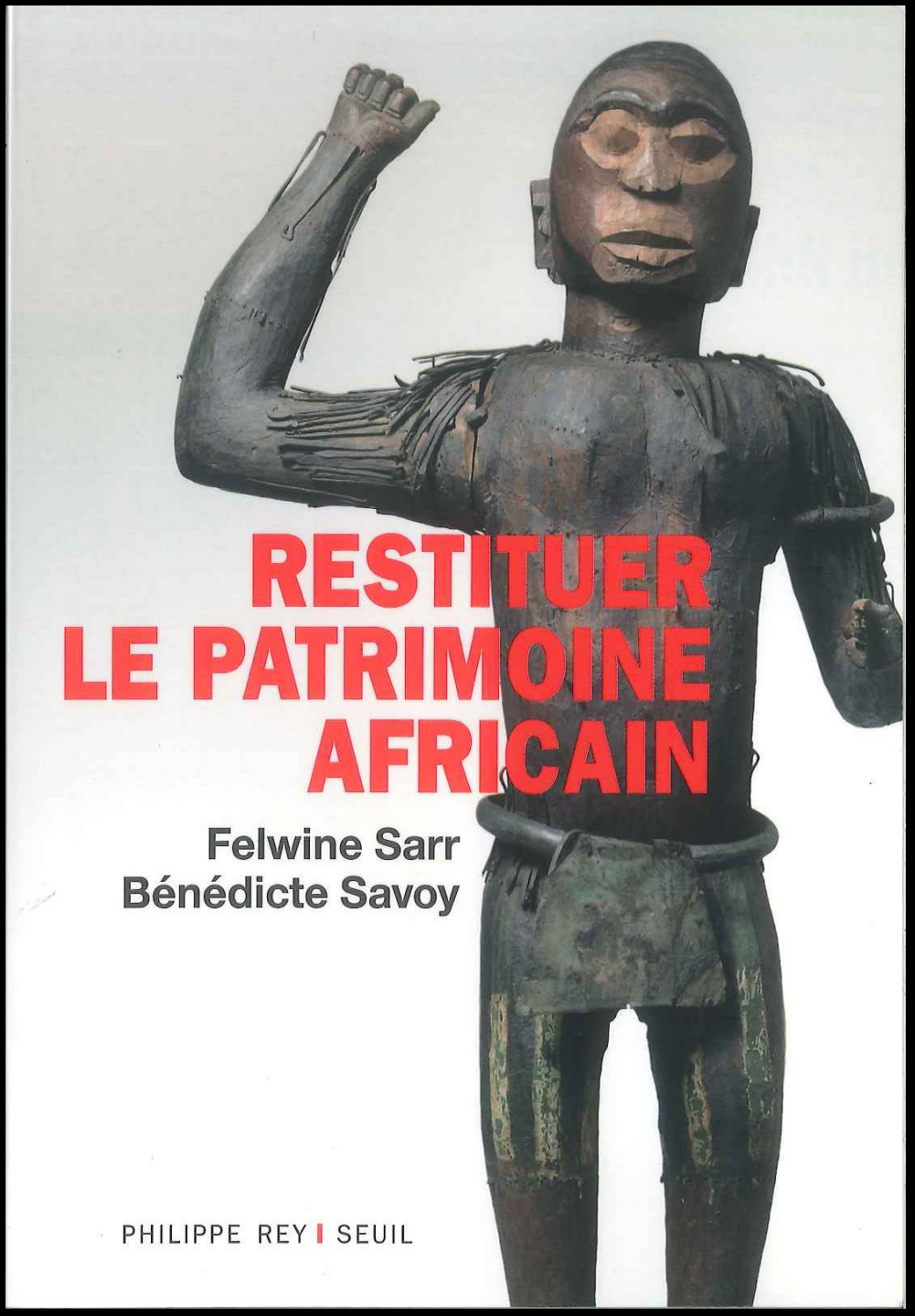
- Grootste deel verworven voor 1960
- 1 500 voorwerpen verworven voor 1908
- Niet alles is kunst
- 40% ingeschreven na 1960

“Our country has been plundered of its cultural heritage during the colonial period. I demand the return of our artistic heritage to our country”

President Mobutu Sese Seko, 1973, UN General Assembly

“La jeunesse d’Afrique, comme la jeunesse de France ou d’Europe, a un “droit au patrimoine”.

- Constructieve en positieve houding
- Dialoog met Afrikaanse musea en Belgen van Afrikaanse origine
- Erkenning dat een deel van de collecties verworven is in een context van ongelijke ruil
- Herkomstonderzoek
- Congo: Reconstitutie van collecties
- Juridische status
- Dialoog en samenwerking
- Open voor fysieke restitutie
- Tot nu geen formele aanvragen
- Digitalisatie
- Versterking van capaciteiten
- Reizende en gemeenschappelijke tentoonstellingen

Nkisi nkonde beeld,
Verworven door A. Delcommune

Luba-masker,
verworven door O. Michaux

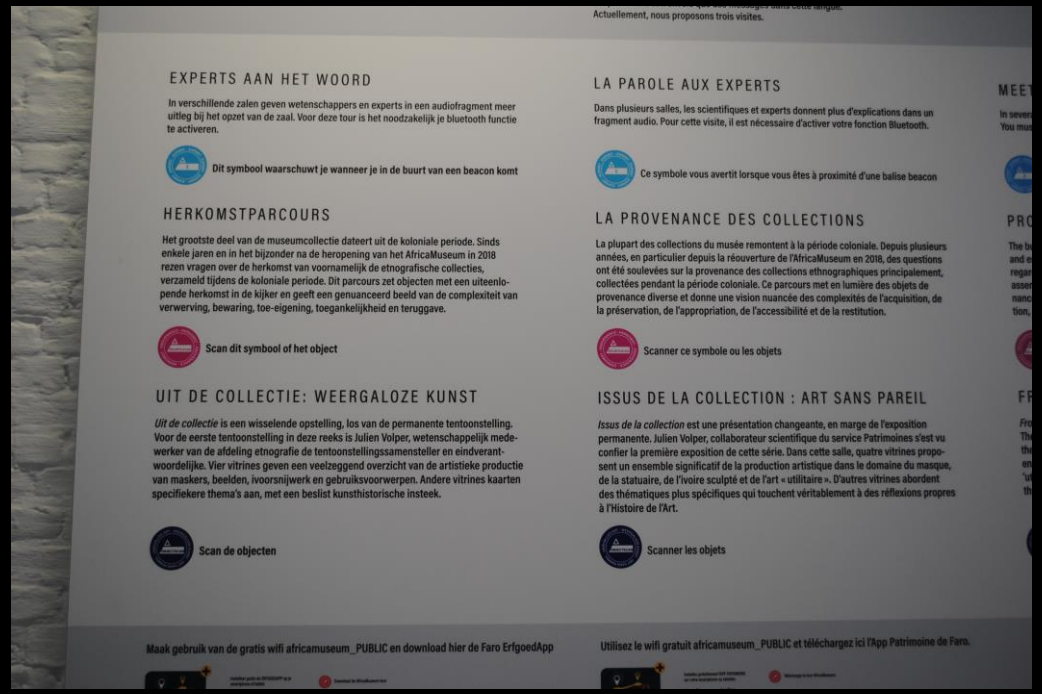
*'*Lusinga*' antropomorf beeld*,
verworven door E. Storms

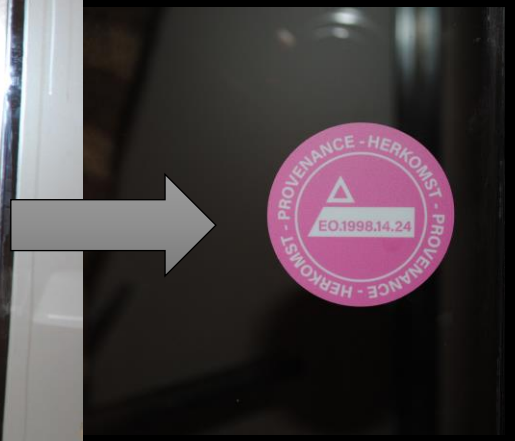
HERKOMSTONDERZOEK

- Traditioneel
- Nieuwe benadering

HERKOMSTPARCOURS

Conferenties in Kinshasa

Reconstitutie ipv restitutie

VOORSTEL THOMAS DERMINE, STAATSSECRETARIS VOOR WETENSCHAPSBELEID (1/3)

RESTITUTIE: “we moeten de symbolische belangen die verband houden met het bezit van geroofde voorwerpen ontkoppelen van de operationele belangen die verband houden met hun materiële teruggave”

Gebaseerd op 2 principes en 3 categorieën van voorwerpen

Principe 1: VERVREEMDBAARHEID van eigendom uit het koloniale verleden (1885-1960) moet worden erkend met het oog op teruggave.

Principe 2: Deze aanpak is bedoeld om DIALOOG met autoriteiten van DRCongo op gang te brengen en KADER te bieden voor het faciliteren van de restitutie van het juridisch eigendom van die goederen waarvan – na herkomstonderzoek – gebleken is dat zij *illegitiem* (1) zijn verworven door België.

(1) De notie van *onrechtmatigheid van verwerving* door België kan gedefinieerd worden als de verwerving van goederen met **geweld of als oorlogsbuit**

VOORSTEL THOMAS DERMINE, STAATSSECRETARIS VOOR WETENSCHAPSBELEID (2/3)

RESTITUTIE: “we moeten de symbolische belangen die verband houden met het bezit van geroofde voorwerpen ontkoppelen van de operationele belangen die verband houden met hun materiële teruggave”

Gebaseerd op 2 principes en 3 categorieën van voorwerpen

Categorie 1: voorwerpen waarvan – na herkomstonderzoek – is vastgesteld dat ze op *onrechtmatige* wijze zijn verworven.
Worden overgebracht van publiek domein naar privédomein van de Staat als voorafgaande stap naar juridische overdracht van eigendom tussen staten.

Categorie 2: voorwerpen waarvan kan worden vastgesteld dat ze *rechtmatig* zijn verworven
Blijven in publiek domein van de Staat.

Categorie 3: voorwerpen waarvan (nog) niet kan worden vastgesteld dat ze rechtmatig zijn verworven
Worden overgebracht naar privédomein van de Staat in afwachting van resultaat van herkomstonderzoek.
Indien op rechtmatige wijze verworven: terug naar publiek domein.

VOORSTEL THOMAS DERMINE, STAATSSECRETARIS VOOR WETENSCHAPSBELEID (3/3)

RESTITUTIE: “we moeten de symbolische belangen die verband houden met het bezit van geroofde voorwerpen ontkoppelen van de operationele belangen die verband houden met hun materiële teruggave”

1. Versterking van wetenschappelijke en culturele samenwerking tussen België en DRCongo:

- Voor begeleiding van concrete materiële restitutie: versterking van nationale capaciteiten inzake conservering, creëren van opslagruimten, inventariseren van collecties, …
- Naast ‘restitutie’ ook ‘reconstitutie’ van collecties
- Digitalisering, bruiklenen, reizende tentoonstellingen

2. Versterking van capaciteit voor herkomstonderzoek

VOLGENDE STAPPEN

1. Juridisch advies
2. Overleg met Congo
3. Memorandum of Understanding
4. Oprichting gemengde commissie
5. Operationalisering vanaf 2022

HET KONINKLIJK MUSEUM VOOR MIDDEN- AFRIKA

8.7.2021

Guido Gryseels
Algemeen Directeur

AFRICA museum